

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
НАРОДНА СКУПШТИНА
Одбор за административно-буџетска
и мандатно-имунитетска питања
21 број: 02-2122/20
17. децембар 2020. године
Београд

ПРЕДСЕДНИКУ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

На основу члана 65. став један алинеја друга Пословника Народне скупштине ("Службени гласник РС", број 20/12 – пречишћени текст), Одбор за административно-буџетска и мандатно-имунитетска питања је, на 14. седници одржаној 17. децембра 2020. године, утврдио Предлог одлуке о усвајању Кодекса понашања народних посланика и одлучио да га достави Народној скупштини на разматрање и усвајање, по хитном поступку, у складу са чланом 167. Пословника Народне скупштине.

За представника предлагача на седници Народне скупштине, одређен је др Александар Мартиновић, председник Одбора.

ПРЕДСЕДНИК ОДБОРА

др Александар Мартиновић

ПРЕДЛОГ

Народна скупштина је, на основу члана 8. став 1. Закона о Народној скупштини („Службени гласник РС“, бр. 9/10 и 108/13 - др. закон), на _____ седници _____ заседања у 2020. години, донела

О Д Л У К У
О УСВАЈАЊУ КОДЕКСА ПОНАШАЊА НАРОДНИХ ПОСЛАНИКА

1. Усваја се Кодекс понашања народних посланика, који је саставни део ове одлуке.
2. Ова одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Србије".

РС број _____

У Београду, _____ 2020. године

НАРОДНА СКУПШТИНА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

ПРЕДСЕДНИК

Ивица Дачић, с.р.

Уверена да народни посланици свој рад и деловање треба да подреде законитости и јавном интересу, а у складу са етичким вредностима садржаним у Кодексу понашања народних посланика,

Сматрајући да се непоштовањем тих вредности подрива углед Народне скупштине, Придружујући се процесу интеграције Републике Србије у Европску унију и примени европских стандарда,

Полазећи од тога да је основни циљ усвајања и промовисања Кодекса понашања народних посланика јачање поверења грађана у Народну скупштину,

Верујући да ће правила из Кодекса понашања народних посланика допринети да народни посланици обављају посланичку функцију савесно и одговорно, уз отвореност и спремност да јавности одговарају за своје понашање,

Народна скупштина доноси

КОДЕКС ПОНАШАЊА НАРОДНИХ ПОСЛАНИКА

I. УВОДНА ОДРЕДБА

Члан 1.

Кодексом понашања народних посланика успостављају се етички стандарди понашања које ће народни посланици да поштују и примењују у обављању посланичке функције.

Кодексом понашања народних посланика (у даљем тексту: Кодекс) утврђују се основна начела, опште етичке вредности и правила понашања народних посланика, јавност рада, као и мере за случај повреде Кодекса.

Изрази који се у овом Кодексу користе за физичка лица у мушком роду подразумевају исте изразе у женском роду.

II. ОСНОВНА НАЧЕЛА

Члан 2.

Народни посланик обавља посланичку функцију у складу са Уставом Републике Србије, Законом о Народној скупштини, Пословником Народне скупштине, Кодексом и другим прописима и општим актима.

Народни посланик учествује у раду Народне скупштине и њених радних тела, радних група за израду предлога аката и у другим облицима рада у Народној скупштини.

Народни посланик остварује стални и непосредни контакт са грађанима у посланичким канцеларијама, на трибинама и другим јавним скуповима, као и одговарањем на питања грађана која су упућена поштом и електронским путем. Народни посланик одржава састанке са представницима невладиних организација, удружења грађана и других интересних група и настоји да иницијативе, сугестије и предлоге које добије од грађана афирмише пред надлежним радним телима Народне скупштине.

Члан 3.

Народни посланик у обављању посланичке функције поступа у јавном интересу тако да лични, приватни, интерес групе или политичке странке не буде изнад јавног интереса.

Члан 4.

Народни посланик, као слободно изабрани представник грађана, делује у јавном интересу грађана којима је одговоран за свој рад.

Народни посланик у обављању посланичке функције обавезан је да поступа једнако према свим грађанима, без дискриминације или повлашћивања по основу сродства, старости, националности, етничке припадности, језика, расе, политичких и верских уверења, инвалидности, образовања, социјалног положаја, пола, сексуалне оријентације, брачног или породичног статуса или по другом основу.

Члан 5.

Народни посланик не сме да користи информације до којих је дошао у обављању посланичке функције, а које би могле да буду употребљене ради стицања финансијске или неке друге користи за себе или другог нити да тиме другог доведе у неравноправан положај.

Народни посланик у обављању посланичке функције поштује права и овлашћења других функционера и запослених у државним органима.

III. ОПШТЕ ЕТИЧКЕ ВРЕДНОСТИ

Члан 6.

Народни посланик се понаша на начин којим ће јачати интегритет Народне скупштине и поверење јавности у Народну скупштину и којим неће угрозити углед Народне скупштине и народних посланика.

Народни посланик поштује следеће опште етичке вредности:

- Истину, као темељну вредност, на основу које се стиче поверење и углед код других. Истина налаже да се информације од јавног значаја не скривају и да се не манипулише нетачним подацима;

- Правичност, која налаже да се послови обављају тако да се равноправност и правда не доводе у питање;

- Поштење, које захтева да се не сме прикривати приватни интерес који је у сукобу са функцијом и да се морају предузимати кораци на спречавању сукоба интереса на начин којим се штити јавни интерес, као и да се неће доносити одлуке којима би се за себе или повезано лице остваривала финансијска или друга корист;

- Непристрасност, која ојачава поштење и ослоњена је на универзалне вредности које служе као смернице у предлагању и извршавању јавних послова;

- Одговорност у обављању посланичке функције и, између осталог, за одлуке које се предлажу и доносе и спремност на подвргавање свакој контроли која је примерена функцији коју обавља;

- Интегритет, који подразумева да се не сме финансијски или на било који други начин обавезати према лицима и организацијама које би могле да утичу на вршење његових дужности;

- Отвореност, која значи спремност да се јавно образложе разлози за одлуке које се предлажу и да се ограничава јавност само када је то законом прописано;

- Доступност, која значи спремност да остварује стални контакт са грађанима ради пружања информација о свом раду и раду Народне скупштине.

Члан 7.

Народни посланик личним примером представља узор етичког понашања носиоца јавне функције.

IV. ПРАВИЛА ПОНАШАЊА

Члан 8.

Народни посланик је дужан да:

- савесно обавља посланичку функцију;
- пристојно и са дужном пажњом и поштовањем се односи према грађанима;
- уважава друге народне посланике;
- говором не подстиче мржњу и насиље;
- у свом раду и иступањем у јавности не поступа са предрасудама и стереотипима и не подстиче их;

- не користи изразе, речи и гестикулације које вређају или омаловажавају људско достојанство и нарушавају достојанство Народне скупштине;

- не користи мобилни телефон и друге уређаје на начин који омета ток седнице Народне скупштине и њених радних тела;

- не уноси у салу, у којој се одржава седница, симболе и обележја политичке странке и стране државе, осим дискретних обележја политичке странке.

Члан 9.

Народном посланику није дозвољено да:

- јавну имовину и службене просторије користи у приватне сврхе, односно за приватне послове;

- користи службена средства или имовину Народне скупштине за потребе изборне кампање;

- злоупотребљава посланичку функцију ради личне користи или користи политичке странке;

- намерно или из крајње непажње наноси материјалну штету Народној скупштини или подстиче друге да то чине;

- даје нетачне информације које би штетиле угледу Народне скупштине.

Члан 10.

Народни посланик не сме да обавља посланичку функцију нити да користи предности функције у циљу остваривања својих непосредних или посредних интереса, односно непосредне или посредне користи појединца или групе појединаца.

Народни посланик није у сукобу интереса ако има корист као део шире јавности.

Члан 11.

Народни посланик се опредељује, иступа и гласа по сопственом уверењу и неће деловати или гласати у интересу физичког или правног лица тако да угрози своју слободу гласања.

Народни посланик неће тражити, прихватити или примити било какву непосредну или посредну финансијску корист или другу награду у замену за утицај или гласање о предлозима аката и другим питањима која су на дневном реду седнице Народне скупштине или њеног радног тела.

Члан 12.

Ако народни посланик има непосредан или посредан лични интерес у ствари о којој се расправља или одлучује у Народној скупштини или у органу, организацији или телу чији је члан, народни посланик је дужан да пре учешћа у расправи, а најкасније пре почетка одлучивања о тој ствари, саопшти тај интерес Народној скупштини писаним путем или усмено на седници Народне скупштине.

Члан 13.

Народни посланик поштује прописе који се односе на ограничење истовременог обављања две или више функција.

Члан 14.

Народни посланик се у обављању посланичке функције уздржава од било каквог понашања које би, по важећем међународном или домаћем кривичном праву, могло да се окарактерише као активно или пасивно подмићивање.

Народни посланик избегава сваку ситуацију која би могла да наговести подмићивање или корупцију.

Народни посланик се активно ангажује у откривању и борби против свих облика корупције.

Члан 15.

Народни посланик поштује буџетску и финансијску дисциплину којом се гарантује правилно управљање јавним средствима.

Народни посланик је дужан да савесно, ефикасно и економично управља и користи материјална и финансијска средства која су му поверена у обављању посланичке функције, као и да спречава њихово незаконито располагање.

Народни посланик не сме да користи јавна средства у приватне сврхе нити да другима омогући да то чине.

Народни посланик је дужан да надокнади материјалну штету коју је намерно или из крајње непажње проузроковао Народној скупштини.

Члан 16.

Народни посланик неће да тражи нити прими, односно дозволи другом лицу да у његово име или у његову корист прими поклон у вези са обављањем посланичке функције, осим пригодних и протоколарних поклона законом одређене вредности, датих у складу са уобичајеном протоколарном учтивошћу.

Народни посланик је дужан да о сваком поклону, примљеним у вези са обављањем посланичке функције, обавести председника Народне скупштине, као и да поклон, који прелази законом одређену вредност, преда председнику Народне скупштине.

Члан 17.

Народни посланик не сме да подстиче нити помаже друге функционере или запослене у кршењу одредби закона, Кодекса и других прописа.

Члан 18.

У обављању посланичке функције народни посланик је дужан да се с поштовањем односи према запосленима, без било каквих предрасуда.

У обављању посланичке функције народни посланик не сме да угрожава начело политичке неутралности запослених.

Народни посланик уважава знања и искуства запослених и подстиче њихово усавршавање у циљу унапређења рада Народне скупштине.

Народни посланик не сме да захтева од запосленог да предузме или пропусти да предузме одређену радњу како би стекао непосредну или посредну корист.

V. ЈАВНОСТ РАДА

Члан 19.

Народни посланик настојаће да обезбеди јавност свог рада.

Народни посланик одговараће на захтеве представника средстава јавног информисања за давање информација у вези са обављањем посланичке функције.

Члан 20.

Народни посланик је дужан да на јавно изречен захтев образложи разлоге за своје поступање и за одлуку за коју се залаже и наведе све чињенице и околности на којима су поступак и одлука засновани.

Ако су чињенице и околности на којима су поступак и одлука засновани поверљиве природе, народни посланик објасниће разлоге на начин којим неће да угрози поверљивост података.

Народни посланик не сме да износи податке, чињенице и оцене из личног или породичног живота другог лица које могу да нашkode части или угледу тог лица.

Члан 21.

Народни посланик подстиче сваку меру којом се повећава отвореност према јавности.

Народни посланик подстиче и охрабрује сваку меру која има за циљ унапређење медијског праћења његових активности у обављању посланичке функције и функционисања Народне скупштине.

VI. НАДЗОР НАД ПРИМЕНОМ И ПРАЋЕЊЕМ ПОШТОВАЊА КОДЕКСА

Члан 22.

Надзор над применом Кодекса врши Одбор за административно-буџетска и мандатно-имунитетска питања (у даљем тексту: Одбор).

Председник Одбора сазива седницу Одбора и предлаже дневни ред са актима који се односе на повреду Кодекса.

VII. ПРИЈАВА О ПОВРЕДИ КОДЕКСА И ПОСТУПАК ПО ПРИЈАВИ

Члан 23.

Поступак због повреду Кодекса се покреће пријавом која мора да садржи име и презиме подносиоца пријаве, контакт адресу и својеручни потпис.

Пријаву о повреди одредби Кодекса може поднети председник Народне скупштине и сваки народни посланик у Народној скупштини.

Пријава се подноси Одбору у писаној форми са образложењем којим се указује на евентуалну повреду Кодекса.

Подносилац пријаве дужан је да уз образложен предлог достави писане и друге доказе на основу којих ће Одбор ценити основаност навода из образложења.

Анонимна пријава неће се разматрати.

Уколико Одбор закључи да пријава није потпуна или довољно јасна може тражити од подносиоца пријаве додатне информације пре поступања.

Неуредне и непотпуне пријаве Одбор ће одбацити.

Уколико Одбор из навода у пријави утврди да нема доказа о повреди одредби Кодекса, пријава се одбија као неоснована.

Одбор о томе обавештава подносиоца пријаве писаним путем.

Члан 24.

У поступку се мора одржати расправа на којој народни посланик, против кога је поднета пријава, има право да изнесе своје виђење чињеница и околности наведених у пријави.

Одбор може позвати на расправу и евентуалне сведоке, ако је то у интересу утврђивања чињеничног стања.

Уколико Одбор утврди да нема основа за даље поступање, обуставиће поступак утврђивања одговорности народног посланика против кога је поднета пријава.

У случају да Одбор утврди да су наводи подносиоца пријаве неосновани, а сачињени су у циљу политичке дискредитације народног посланика, против подносиоца пријаве ће се покренути поступак због повреде Кодекса.

Члан 25.

Одбор доноси одлуку о повреди Кодекса, уколико се утврди постојање повреде одредби Кодекса и изриче прописану меру.

Одбор је обавезан да одлучи у року од 30 дана од дана подношења пријаве.

Одлука Одбора је коначна.

VIII. МЕРЕ У СЛУЧАЈУ ПОВРЕДЕ КОДЕКСА

Члан 26.

За непоштовање Кодекса могу се изрећи следеће мере: опомена и јавна опомена.

Јавна опомена се објављује на интернет страници Народне скупштине, у трајању од 30 дана.

Члан 27.

Одлука о изреченој мери доставља се народном посланику коме је Одбор изрекао меру.

О изреченој мери обавештава се подносилац пријаве.

Члан 28.

Народном посланику, коме је изречена мера због повреде реда на седници Народне скупштине у складу са Пословником Народне скупштине, не може се изрећи мера повреде Кодекса по истом основу.

IX. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 29.

Кодекс се објављује на интернет страници Народне скупштине.

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I ПРАВНИ ОСНОВ

Правни основ за доношење Одлуке о усвајању Кодекса понашања народних посланика садржан је у члану 8. став 1. Закона о Народној скупштини којим је предвиђено да Народна скупштина, у оквиру законодавне функције доноси и одлуке, а чланом 65. став 1. алинеја друга Пословника Народне скупштине прописано је да Одбор за административно-буџетска и мандатно-имунитетска питања, подноси Народној скупштини предлог кодекса понашања народних посланика.

Тачком 1. Предлога одлуке о усвајању Кодекса понашања народних посланика утврђено је да је Кодекс понашања народних посланика саставни део Одлуке.

Тачком 2. Предлога одлуке о усвајању Кодекса понашања народних посланика предвиђено је ступања на снагу, а на основу члана 8. став 3. Закона о Народној скупштини, одлуке Народне скупштине објављују се у „Службеном гласнику РС“.

II РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ОДЛУКЕ

Придружујући се процесу интеграције Републике Србије у Европску унију и примени европских стандарда, неопходно је доношења кодекса понашања народних посланика којим се успостављају етички стандарди понашања који се очекују од народних посланика у вршењу посланичке функције.

III ОБЈАШЊЕЊЕ ОСНОВНИХ ПРАВНИХ ИНСТИТУТА И ПОЈЕДИНАЧНИХ РЕШЕЊА

Уводна одредба

Чланом 1. прописано је да се Кодексом понашања утврђују основна начела, опште етичке вредности, принципи и правила понашања народних посланика, јавност рада, надзор над применом и праћење поштовања одредби Кодекса као и мере за случај повреде Кодекса.

Основна начела

У члану 2. Кодекса утврђено је да народни посланик обавља посланичку функцију у складу са Уставом, Законом о Народној скупштини, Пословником и другим прописима и општим актима. Прецизиран је начин на који народни посланик обавља посланичку функцију: непосредним и сталним контактом са грађанима у посланичким канцеларијама, на трибинама, одговарањем на питања грађана, одржавањем састанака са представницима невладиних организација, удружењима грађана; учешћем у раду Народне скупштине, њених радних тела, радним групама за израду предлога аката. Чл. 3. и 4. утврђено је да народни посланик поступа и делује у јавном интересу, тако да да лични, приватни, групни или страначки интерес не буде изнад јавног интереса, а обавезан је да једнако поступа према свим грађанима, без дискриминације по било ком основу Чланом 5. је утврђена

забрана коришћења информација до којих је народни посланик дошао у вршењу функције ради стицања финансијске или неке друге користи, за себе или неког другог.

Опште етичке вредности и принципи

Чл. 6.-7. Кодекса утврђују опште етичке вредности: истина, правичност, поштење, непристрасност, одговорност, интегритет, отвореност и доступност, као и принцип да народни посланик личним примером постаје узор етичког понашања носиоца јавне функције.

Правила понашања

Члан 8. Кодекса прописује правила понашања и обавезу да их се народни посланик придржава у опхођењу са грађанима и другим народним посланицима, у јавности и приликом иступања у Народној скупштини. Утврђено је обавеза народног посланика да говором не подстиче мржњу и насиље, предрасуде и стереотипе, и да не користи увредљиве речи и гестикулације. Такође није дозвољено ометање тока седнице Народне скупштине или њених радних тела мобилним телефонима, уношење у салу симбола и обележја политичке странке и стране државе.

Народном посланику није дозвољено коришћење јавне имовине и службених просторија у приватне сврхе или коришћење положаја ради личне користи или користи политичке странке; давање нетачних информација које би штетиле угледу Народне скупштине; ступање народног посланика у споразуме ради гласања или деловања у интересу физичког или правног лица којима би угрозио своју слободу гласања, као и примање било какве посредне или непосредне финансијске користи или друге награде у замену за гласање о предлогу акта који је дневном реду седнице Народне скупштине (чл. 9.-11.).

Народни посланик који има непосредан или посредан лични интерес у ствари о којој расправља или одлучује у Народној скупштини, дужан је да тај интерес саопшти председнику Народне скупштине писаним путем или усмено на седници Народне скупштине, пре учешћа у расправи, а најкасније пре почетка одлучивања о тој ствари (члан 12).

Чланом 13. утврђено је правило поштовања прописа који ограничавају истовремено обављање две или више функција.

У обављању функције народни посланик ће се уздржати од било каквог понашања које би могло да се окарактерише као подмићивање и активно ће се ангажовати у откривању свих облика корупције (члан 14).

Чланом 15. утврђена је обавеза савесног и економичног коришћења материјалних и финансијских средстава која су народном посланику поверена у вршењу функције, обавеза спречавања њиховог незаконитог располагања, као и дужност надокнаде материјалне штете коју је проузроковао.

Народни посланик неће тражити ни примати поклоне и неће дозволити другом да у његово име прими поклон, осим пригодних и протоколарних, минималне вредности, о чему је дужан да обавести председника Народне скупштине (члан 16).

Чл. 17. - 18. утврђена су правила која забрањују народном посланику да подстиче или помаже друге функцинере и запослене да крше принципе Кодекса; да угрожава начело политичке неутралности запослених или да захтева од запосленог да предузме или да пропусти да предузме одређену радњу ради стицања користи.

Јавност рада

Чл. 19. - 21. Кодекса утврђен је принцип јавности рада народног посланика, обавеза подстицања јавности рада као и медијско праћење своје активности у обављању посланичке функције и раду Народне скупштине; Утврђена је обавеза народног посланика да на јавно изречен захтев образложи разлог за своје поступање и одлуку за коју се залаже; народни посланику није дозвољено изношење података, чињеница или оцена из личног или породичног живота другог лица које могу шкодити части или угледу.

Надзор над применом и праћењем поштовања кодекса

Чланом 22. Кодекса прописано је да Одбор за административно-буџетска и мандатно-имунитетска питања врши надзор над применом и праћењем поштовања одредаба Кодекса

Пријава о повреди кодекса и поступак по пријави регулисани су чл. 23 -24, којима је утврђено да сваки народни посланик може да поднесе писану пријаву о повреди Кодекса која мора да буде потписана и да садржи образложење у вези са евентуалном повредом одредаба Кодекса, поткрепљена одговарајућим доказима. Такође је утврђен поступак Одбора поводом поднете пријаве, ако је она нејасна, непотпуна, неуредна или ако нема доказа о учињеној повреди. Предвиђено је и да се у поступку мора одржати расправа на којој народни посланик, против кога је поднета пријава, има право да изнесе своје виђење чињеница и околности наведених у пријави.

Чланом 25. утврђено је да Одбор, у року од 30 дана од дана подношења пријаве доноси одлуку о повреди Кодекса уколико се утврди постојање повреде одредби Кодекса и изриче прописану меру, а одлука Одбора је коначна.

Мере у случају повреде Кодекса

Чл. 26. - 28. прописане су мере за случај повреде Кодекса: опомена и јавна опомена. Јавна опомена се објављује на интернет страници Народне скупштине, у трајању од 30 дана, а одлука о изреченој мери доставља се народном посланику коме је Одбор изрекао меру. О изреченој мери обавештава се подносилац пријаве.

У прелазним и завршним одредбама утврђено је да се Кодекс објављује на интернет страници Народне скупштине.

IV ПРОЦЕНА ИЗНОСА ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА

За спровођење Кодекса нису потребна додатна финансијска средства.

V РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ОДЛУКЕ ПО ХИТНОМ ПОСТУПКУ

Ову одлуку је потребно донети по хитном поступку у складу са чланом 167. Пословника Народне скупштине, у циљу испуњавања обавеза Народне скупштине у процесу интеграције Републике Србије у Европску унију.